

TRIGGER

In deze rubriek laten we kunstenaars aan het woord over het werk waarmee ze bezig zijn of dat ze juist af hebben. Dit keer spreekt de Frans-Marokkaanse Latifa Echakhch, die weldra in Museum Boijmans Van Beuningen en momenteel in KIOSK Gent exposeert. Zij staat stil bij de vier bronzen klokken, die daar aan diggelen liggen op de vloer.

Christine VUEGEN

"De kapotte klokken in de kathedraal van Lübeck in Duitsland fascineerden me, omwille van hun materiaal en de poëzie van het gegeven. Ze liggen in scherven, zoals ze zijn neergeploft bij een bombardement. De klokken riepen mensen op voor het gebed. Ze werden geluid bij bruiloften, doopsels, begrafenissen, en om alarm te slaan. Een verbrijzelde klok heeft iets ongelooflijks. Ze zal nooit meer weerklinken en mensen samenbrengen. Tezelfdertijd had ik de indruk een verbrijzelde klank te zien, een zware en luide klank. Sterk aanwezig, maar niet te horen. In de stilte van dat object vind je de echo van het geluid, dat het kon voortbrengen."

"In een later stadium van mijn onderzoek ontdekte ik foto's van die klokken. Een kennis, een pianist in New York, vertelde me dat mensen daar dikwijls piano's kapotbreken als ze ervan willen. Op YouTube vond ik daar veel filmpjes van. Daarna zocht ik naar andere vernietigingen van muziekinstrumenten. Uiteindelijk stootte ik op de klokken in Lübeck."

"Brons is een klassiek materiaal in de beeldhouwkunst. Ik heb me dikwijls afgevraagd wat ik ooit in brons zou kunnen maken. Eerst wou ik klokken laten gieten en dan breken. Het mocht geen afgietsel zijn van een object, dat al gebroken was. Een gieterij in Napels had tot mijn verbazing een bestaande klok, die ik mocht gebruiken. Ik vroeg of ze er meer konden vinden. Toen ze een enorme klok van 2,2 ton vonden, kreeg ik de invitatie van KIOSK. Die ruimte was ideaal."

"Mensen kunnen zich verbeelden hoe mijn sculpturen zijn gemaakt. Normaal vertel ik er weinig of niets over. Brons is moeilijk

breekbaar. We haalden een bulldozer naar de gieterij, een hydraulische hamer om rotsen te breken. Het was waanzinnig. Elke klok luidt een bepaalde noot, en die toon ging de hele tijd door merg en been. Nog iets wat ik niet gauw verklap: de titels 'Forever Si b', 'Forever Mi', 'Forever Sol' en 'Forever Fa' refereren aan 'Puissance de la parole' van Jean-Luc Godard. De man in die videofilm zegt: 'Je zei eens 'Ik hou van je', en dat resonanceert in het hele universum.' De klank van die klokken steeg als het ware op tot buiten de dampkring en verplaatst zich door het heelal. Voor altijd."

Sloophamer

"De titel van de tentoonstelling is 'Falling, lovely and beautiful', een frase uit de song 'As I Sat Sadly By Her Side' van Nick Cave. Ik dacht echt dat ik het juist noteerde, maar ik veranderde 'amazing' in 'beautiful'. Eigenlijk vertrok het van het videowerk: een quatre-mains van een pianist en een sloophamer, waarmee iemand de piano kapot beukt. De destructieve daad blijft buiten beeld, zoals bij de klokken. De barbaarse omgang met het patrimonium, het is iets dat hard in mijn werk is gekomen. Amerikanen slopen hun piano en maken er een feestje van, terwijl aan de andere kant van de wereld de schatten van de mensheid worden vernietigd door godsdienstfanatici. Ik zag ergens overeenkomsten. Een piano staat voor beschaving, cultuur, bourgeoisie."

"Niet dat ik gefascineerd ben door geweld of dat ik gewelddadig ben, integendeel. In mijn werk vernietig ik wel veel. Wat blijft over? Misschien is wat rest een wezenlijke poëzie,

die te maken heeft met een vorm van verzet. De daad van destructie en wat rest, het is voor een stuk uitermate politiek. Het is me te doen om de vraag hoe het wordt herdacht, wat opnieuw wordt geconstrueerd en hoe, vertrekend van ruïnes en resten, een toekomst gestalte kan krijgen."

"Er is in KIOSK nog een reeks tekeningen te zien, die me achteraf deden denken aan muziekpartituren. Voor mij is het Arabisch schrift compleet abstract. Ik groeide op in Frankrijk en ik woon in Zwitserland. Als een schoolkind kopieerde ik alleen de hulptekens van Arabische gedichten met inkt op blanco krantenpapier."

"Inkt gebruik ik regelmatig, altijd in verband met schrift en schriftuur. In het Museum Boijmans Van Beuningen ga ik in inkt gedrenkte kleren over de grond slepen. De sporen hebben iets van een choreografiepartituur, de kledingstukken hang ik daarna aan de muur. Inkt is een buitengewoon materiaal. Zodra het droog is, glanst het als een spiegel en is het heel hard. Rondlopen met die kledingstukken is bijna als lichamen over de grond sleuren. Dus ja, het is ook een beetje gewelddadig."

Latifa Echakhch, 'Falling, lovely and beautiful' tot 15 juni in KIOSK, Louis Pasteurlaan 2, Gent. Open ma-vr van 14-18 u, za-zo van 11-18 u. www.kioskgallery.be
'Sensory Spaces 14': Latifa Echakhch, 9 juni t/m 30 september in Museum Boijmans Van Beuningen, Museumpark 18-20, Rotterdam. Open di-zo van 11-17 u. www.boijmans.nl

Latifa Echakhch, 'Falling, lovely and beautiful', KIOSK, Gent, installatiezicht: 'Forever Mi', 'Forever Fa', 'Forever Sol' en 'Forever Si b', 2018, brons, variabele afmetingen. Foto: Tom Callemin

H

art

KANAL

Otobong Nkanga

Lynn Hershman
Leeson

Guy Rombouts

Melanie Bonajo

Jan Fabre

Latifa Echakhch

René Daniëls

24 mei 2018

5 414306 125766 0 18 10

België 7,00 € / P608043 / Nederland 8,00 €